

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. június 30.
(OR. en)

11147/23

ECOFIN 672
UEM 206
SOC 498
EMPL 349
COMPET 693
ENV 772
EDUC 285
RECH 317
ENER 408
JAI 918
GENDER 149
ANTIDISCRIM 143
JEUN 187
SAN 424

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Előző dok. sz.:	9842/1/23 REV 1
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 617 final
Tárgy:	A TANÁCS AJÁNLÁSA Magyarország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2023. évi konvergenciaprogramját

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2023) 617 final bizottsági javaslaton alapuló, a Tanács és az Európai Tanács által megtárgyalt fenti tanácsi ajánlástervezetet.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(...)

Magyarország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2023. évi konvergenciaprogramját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre² és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

² HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet³, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Magyarországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően mélyreható felülvizsgálatra volna szükség. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást⁴ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.

⁴ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1.o.).

- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretétekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.

- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁵ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

(7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaárakoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslataiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Magyarország 2021. május 11-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. december 15-én elfogadta a Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁶. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Magyarország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.

⁶ ST 15447/22; ST 15447/22 ADD 1.

- (10) Magyarország 2023. május 2-án benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját és a 2023. évi konvergenciaprogramját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Magyarországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi. 2023. június 1-jén hatályba lépett az igazságszolgáltatási rendszerről szóló új törvény.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Magyarországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelt a Magyarország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Magyarország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelt a Magyarország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Magyarország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Magyarországon makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Így különösen, fokozódtak a nagyon erős árnyomáshoz, valamint a külső és kormányzati finanszírozási igényekhez kapcsolódó sebezhetőségek, amelyek jelentősek. Az infláció jelentős mértékben emelkedett, és még nem kezdett láthatóan mérséklődni. Ha az infláció tartósan magas marad, még inkább aláásná a költség-versenyképességet, és a finanszírozási költségek emelkedéséhez vezethet. A nagy folyófizetésimérleg-hiány a magasabb energiaárak hatására 2022-ben erőteljesen növekedett, és a rövid távú külső adósság emelkedett. A folyó fizetési mérleg 2023 és 2024 évi javulása az energiaárak várható további mérséklődésétől függ, de a folyó fizetési mérleg hiánya az előrejelzések szerint mindazonáltal 2023-ban és 2024-ben is számottevő marad. A gazdaság magas energiaintenzitása fontos a folyó fizetési mérleg dinamikája szempontjából. A költségvetési hiány magas, amit csupán részben magyaráznak a világjárvány és az energiaválságok nyomán hozott szakpolitikai választintézkedések, és indokolja a gazdaság külső hitelfelvételének egy nagy részét. Az államadósság-ráta a nominális GDP markáns növekedésének köszönhetően csökkent, de ezt veszélybe sodorhatja a gazdasági tevékenység lassulása és a tartósan magas hiány. Az állami hitelfvételi költségek 2021 óta nőttek, és egyre nagyobb kamatteher nehezedik az államháztartásra, miközben az adósság lejáratára még mindig viszonylag alacsony. A lakásárak öt év alatt megduplázódtak, de az áremelkedés 2022 végén megtorpant. Azonban egy jelentős nominális árcsökkenés valószínűsége korlátozottnak tűnik, tekintettel a háztartások alacsony eladósodottságára, és a jelenlegi magas inflációs környezet fényében is. A szakpolitikai következtetések súlyosbították az azonosított sebezhetőségeket. A makrogazdasági politikák hatékony koordinációja és egyértelmű meghatározása, alátámasztva egy erős intézményi és szakpolitikai kerettel, alapvető jelentőséggel bír a költségvetési és külső fenntarthatóság megőrzése, valamint a várakozások megalapozása szempontjából. A Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervében foglalt strukturális reformok időben történő és teljes körű végrehajtása várhatóan segít csökkenteni a makrogazdasági sebezhetőségeket, és középtávon támogatni a növekedést és a kiigazítást.

- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Magyarország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 7,1 %-ról 2022-ben 6,2 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 76,6 %-ról 2022 végére 73,3 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Magyarország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Magyarországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetésének elkészítése során.

- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételecsökkentő intézkedések közé tartozott az üzemanyagok jövedéki adójának csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak a közműszolgáltatóknak a lakossági energiaár-plafon által okozott veszteségeikért kompenzációként nyújtott támogatások és az energiaigényes vállalkozásoknak szóló támogatási programok. Az említett intézkedések költségeit részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett új adók, nevezetesen a Brent és az Ural típusú olaj közötti árkülönbözetre kivetett ideiglenes adó, az energiaszolgáltatók bevételeire kivetett ideiglenes adó és a bányajáradékok átmeneti emelése. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,0 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 1,9 %-ról 2022-ben a GDP 0,1 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta⁷, hogy Magyarország 2022-ben – többek között a eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.

⁷ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Magyarország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 78. o.).

(16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal⁸ a Tanács ajánlásával összhangban 2022-ben támogató volt, és a GDP 0,4 %-ának felelt meg. Magyarország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,5 %-át tették ki (2021-ben a GDP 2,1 %-át). Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-es csökkenése az európai strukturális és beruházási alapok alacsonyabb felhasználásának volt betudható. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal⁹ számára. Magyarország tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,6 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Magyarország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

⁸ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁹ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 1,7 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak, ami egy államháztartási körbe sorolt különleges jogalany földgázkészlet-beszerzésének hatásából ered.

- (17) A 2023. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv kedvezőbb, mint a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra és az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,5 %-kal és 2024-ben 4,0 %-kal nő. Összehasonlításképpen, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 0,5 %-os és 2024-ben 2,8%-os reál-GDP-növekedést vetít előre, elsősorban amiatt, hogy a nominális bérek alacsonyabb várt növekedésére és a némileg magasabb munkanélküliségi rátára tekintettel, a magánfogyasztás visszafogottabb növekedése várható. A Bizottság a kormányzati fogyasztás és a nettó export tekintetében is mérsékeltebb növekedést prognosztizál. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált nominális GDP-növekedés az előrejelzés távlatában alacsonyabb az alacsonyabb várható GDP-növekedés és GDP-deflátor miatt.
- (18) A 2023. évi konvergenciaprogramjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 3,9 %-ára fog csökkenni. A 2023-as csökkenés főként a magas inflációra, valamint az ideiglenes extraprofit- és ágazati adókra visszavezethető magasabb adóbevételeket tükrözi, amelyek a becslések szerint 2023-ban a GDP 1,5 %-át teszik ki. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 73,3 %-ról 2023 végére várhatóan 69,7 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 4,0 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi konvergenciaprogramban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 70,7 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében szereplő alacsonyabb GDP-növekedésnek és GDP-deflátornak tudható be.

- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek 2022 óta meghosszabbított intézkedések, így különösen a közműszolgáltatóknak a lakossági energiaár-plafon által okozott veszteségeikért kompenzációként nyújtott támogatások és az energiaigényes vállalkozásoknak szóló támogatási programok. Az említett intézkedések költségét továbbra is részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli bevételeire kivetett adók. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 1,2 %-ának felel meg¹⁰. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és a legtöbbjük nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ennek eredményeként a 2022. július 12-i tanácsi ajánlásnak¹¹ való megfelelés értékelése során semmilyen célzott támogatási intézkedést nem kell figyelembe venni.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Magyarország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal¹², figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Magyarországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Magyarországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.

¹⁰ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

¹¹ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Magyarország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2022. évi konvergenciaprogramját (HL C 334., 2022.9.1., 136. o.).

¹² A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Magyarország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 16,6 %-ra tehető.

(21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal restriktív lesz (a GDP +4,2 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP –0,4 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 2,2 %-ának megfelelő restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 2,3 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,6 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára¹³. Ezért Magyarország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközből és más uniós alapokból, bár az előrejelzések szerint nem tartja fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Magyarország finanszírozni tervez a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, így például a villamosenergia-hálózat fejlesztését, az elővárosi vasutak korszerűsítését, a lakossági napeleemes rendszerek használatának támogatását, laptopok biztosítását az alsó és felső középfokú oktatási intézmények tanárainak és tanulóinak, valamint az egészségügy digitalizációját, amelyeket az eszközből és más uniós alapokból finanszíroznak.

¹³ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 2,2 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak. Az egyéb tőkekiadások 2023. évi jelentős visszaesése egy államháztartási körbe sorolt különleges jogalany 2022. évi földgázkészlet-beszerzésének jelentős hatásával függ össze.

- (22) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 2,9 %-ára csökken. A 2024-es csökkenés főként a GDP-arányos államháztartási kiadások jelentős szűkülését tükrözi, különösen a bruttó állóeszköz-felhalmozás, a folyó termelőfelhasználás és a munkavállalói jövedelmek tekintetében. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 66,7 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 4,4 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez magasabb a 2023. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiánynál, főként azért, mert – a közelmúltbeli tendenciákkal összhangban – magasabb a bruttó állóeszköz-felhalmozásra fordított kiadások előre jelzett szintje, valamint az elhúzódó inflációs nyomás miatt nagyobb a folyó termelőfelhasználás. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 71,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végén.
- (23) A 2023. évi konvergenciaprogram egyes energiatámogatási intézkedések fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság jelenlegi feltételezései szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költsége 2024-ben a GDP 0,4 %-a lesz, szemben a GDP 1,2 %-ával 2023-ban. Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni. Úgy tűnik, hogy a jelenlegi tervek szerint 2024-ben is érvényben maradó energiatámogatási intézkedések nem irányulnak célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra. Nem teljes mértékben őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.

(24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul¹⁴. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások¹⁵ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 4,4 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ez szintén hozzá fog járulni a maginfláció csökkentéséhez – amely jelenleg jóval meghaladja az uniós átlagot, és amely versenyképességi veszteségekhez vezethet, ha tartós –, továbbá a külső pozíció megőrzéséhez. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,2 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevesbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlottnál kisebb mértékű növekedéséhez vezetne.

¹⁴ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

¹⁵ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélküliségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 7,0 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely meghaladja az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében prognosztizált kiigazítás elmarad az energiatámogatási intézkedések teljes megszüntetéséből származó megtakarítástól, ami a folyó termelőfelhasználásra és a bruttó állóeszköz-felhalmozásra fordított magasabb kiadásoknak, valamint az ideiglenes extraprofit- és ágazati adók várható kivezetésének tudható be.
- (26) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 5,1 %-ról 3,7 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint az alacsonyabb nemzeti finanszírozású beruházásokat és az Unió által finanszírozott alacsonyabb beruházásokat tükrözi.
- (27) A 2023. évi konvergenciaprogram felvázolja a 2027-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint az államháztartási hiány várhatóan fokozatosan csökken a GDP 1,9 %-ára 2025-ben, 1,4 %-ára 2026-ban és 0,9 %-ára 2027-ben. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 66,7 %-ról 2027 végére várhatóan 56,3 %-ra csökken.

(28) A monetáris, költségvetési és gazdaságfejlesztési politikák koordinálatlanul reagáltak a közelmúltbeli gazdasági kihívásokra, gyengítve az átfogó szakpolitikai válasz hatékonyságát. A monetáris politika 2021-ben szigorodni kezdett, de a költségvetési expanzió 2022 elejéig folytatódott. 2021 óta több olyan ideiglenes szakpolitikai intézkedést is bevezettek, amelyek a háztartások vásárlóerejét voltak hivatottak – nem célzott módon – megőrizni, nevezetesen ár- és kamatplafonok, valamint a költségvetést jelentősen megterhelő energiátámogatások révén. Az üzemanyagok és egyes alapvető élelmiszerek tekintetében árplafonokat vezettek be. Kamatplafonokat vezettek be a változó kamatozású jelzáloghitelekre, a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott hitelekre, egyes diákhitelekre és a nagy bankbetétekre. Az említett intézkedések többsége 2023-ban lejár. Az intézkedések költségeit – a magasabb közvetett adók révén – főként a vállalkozások és a pénzügyi ágazat viselték, és azok torzító hatásai hozzájárultak az alacsonyabb hazai termeléshez és az árplafonok által közvetlenül nem érintett termékek körében a magasabb árakhoz. A keresletnek az új gazdasági környezethez való igazodását is akadályozták. A gazdaságfejlesztési politikák támogató hitel-programokra támaszkodtak, hogy segítsék a vállalatokat a gazdasági sokkhatásokhoz való alkalmazkodásban. 2023 februárjában egy támogatott, rögzített kamatozású hitelekre vonatkozó nagyszabású program indult az emelkedő energiaköltségekkel szembeálló vállalkozások megsegítésére. Az ár- és kamatplafonok, valamint a támogatott hitelek az infláció leszorítására irányuló monetáris politikai erőfeszítések ellen hatottak, többek között a központi bank eszközei hatékonyságának csökkentése révén. Az Európai Központi Bank megállapította, hogy bizonyos szabályozási intézkedések – ideértve a bankbetétekre vonatkozó kamatplafont – akadályozzák a hatékony monetáris politika folytatását.

- (29) A költségvetési tervezés és végrehajtás hiányosságai felerősítették a költségvetési politika expanzív jellegét, és ezért hozzájárultak Magyarország számos jelenlegi makrogazdasági kihívásához. 2016 óta az éves költségvetések igen korai elfogadása rontotta a makrogazdasági és költségvetési előrejelzések minőségét. A különféle költségvetési rugalmassági szabályok és a jelentős költségvetési tartalékok lehetővé tették a nagyobb diszkrecionális kiadásokat, ami még inkább prociklikussá tette a költségvetési politikát. Eseti jellegű kiadási döntéseket gyakran a költségvetési év végén hoztak meg, vagy az év során kormányrendeletek útján fogadtak el, megfelelő parlamenti felügyelet és nyilvános konzultáció nélkül, csökkentve ezáltal a költségvetés átláthatóságát. A nemzeti költségvetési keret nem akadályozta meg a magas költségvetési hiány kialakulását, ami a nemzeti költségvetési szabályok kialakításának hiányosságaira, köztük a prociklikus elemeket tartalmazó adósságszabályra, a középtávú költségvetési tervezés gyenge végrehajtására – amit a „veszélyhelyzeti” jogszabályok különleges rendelkezései tovább erodáltak – és a nemzeti költségvetési tanács korlátozott szerepére és erőforrásaira vezethető vissza. A nemzeti költségvetési tanács korlátozott megbízatása és erőforrásai behatárolják annak hatékonyságát a költségvetési kérdésekről folytatott nyilvános viták orientálása terén.
- (30) Az elmúlt évtizedben Magyarországon erőteljesen emelkedtek a lakásárak, míg a lakáskínálat korlátozott maradt. A közelmúltbeli áremelkedésekhez hozzájárultak az otthonteremtési támogatásokra vonatkozó, nem kellőképpen célzott programok, amelyek a lakással már rendelkező, magasabb jövedelmű háztartások számára is elérhetőek. Hasonlóképpen nem célzottak a lakásépítési támogatások, ideértve a vissza nem térítendő támogatásokat, a támogatott kölcsönöket és az áfakedvezményeket.

(31) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Magyarország kifejezte azon szándékát, hogy 6 600 000 000 EUR összegig terjedő további, hitel formájában nyújtott támogatást kérjen az eszköz keretében. A 2026-ig rendelkezésre álló eszköz ideiglenes jellege miatt lényeges a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásának gyors folytatása. Egyaránt fontos, hogy Magyarország megfelelő igazgatási kapacitást biztosítson a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt kötelezettségvállalások teljesítéséhez. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Magyarország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében. Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását jelentősen késleltették a Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló tanácsi végrehajtási határozat késői, 2022. decemberben történt elfogadása miatt. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv gyors és folyamatos végrehajtása szükségessé tenné a bírói függetlenség megerősítésével és az Unió pénzügyi érdekeinek védelmével kapcsolatos 27 mérőkövetés teljesítését. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerinti kifizetésekre mindaddig nem kerülhet sor, amíg ezen mérőkövetéseket teljes mértékben és korrekt módon végre nem hajtják. A REPowerEU keretében Magyarország által igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege 701,6 millió EUR. Magyarország a REPowerEU keretében nyújtott, vissza nem térítendő támogatást és kiegészítő hiteleket energiavonatkozású beruházásokra tervezi felhasználni.

- (32) A Bizottság 2022-ben Magyarország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Magyarországon.
- (33) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül, Magyarország további kihívásokkal szembesül a szegénység, a munkaerőpiac, a szolgáltatási verseny és az energetika terén.
- (34) Bár az elmúlt évtizedben javultak az általános szegénységi mutatók, egyes hátrányos helyzetű csoportok – például az alacsony jövedelmű háztartások, a gyermekek, a fogyatékkal élő személyek, a romák és a távoli vidéki településeken élők – relatív helyzete romlott. A súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élők aránya az egyik legmagasabb az Unióban, és jelentős a régiók közötti szórás. Ez az arány különösen magas a gyermekek és a romák körében. A hátrányos helyzetű csoportok nehézségekkel szembesülnek a megfelelő szociális támogatáshoz, oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz és álláskeresési szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén. A szociális védőháló egyre gyengébb védelmet nyújt a stabil jövedelemmel nem rendelkező háztartásoknak. Az adórendszer aránytalanul nagy terhet ró az alacsonyabb jövedelmű munkavállalókra. Az alacsony jövedelmű háztartások fő jövedelemforrásai az elmúlt évtizedben nem tartottak lépést a megélhetési költségekkel. A minimumjövedelem megfelelése az egyik legalacsonyabb az Unióban. Az energia- és élelmiszerárak közelmúltbeli emelkedése aránytalanul terheli az alacsony jövedelmű munkavállalókat, miközben a támogatási intézkedések többnyire nem célzottak. A szociális védelemre vonatkozó jogszabályok közelmúltbeli módosítása csökkentette az állam szociális ellátásra vonatkozó felelősségét.

- (35) Az általános foglalkoztatási ráta viszonylag magas, de egyes hátrányos helyzetű csoportok – így például a romák, az alacsony iskolai végzettségű személyek, a gondozási feladatokat ellátó nők és a fogyatékossgal élő személyek – nehézségekkel szembesülnek a nyitott munkaerőpiacra való belépés terén az oktatási, képzési és szociálisellátó-rendszerek és az álláskeresőket támogató struktúrák hiányosságai miatt. Az alacsony iskolai végzettségű személyek, a romák és a fogyatékossgal élő személyek esetében a foglalkoztatási ráta terén mutatkozó különbségek továbbra is tartósan jelentősek. A fizetett munkát kereső nők egyötöde kiesik a munkaerőpiacról a gyermekek vagy fogyatékossgal élő eltartottak gondozásával kapcsolatos feladatok miatt. A hátrányos helyzetű csoportok számára nyújtott ellátások és az eredményes aktív munkaerőpiaci intézkedésekhez való hozzáférésük nem megfelelő. A munkanélküli ellátás időtartama 3 hónap, miközben a munkanélküliség átlagos időtartama egy 2022-ben végzett munkaerő-felmérés adatai szerint 9,4 hónap volt. Tíz regisztrált munkanélküli közül négy nem részesül ellátásban. Az átlagos regisztrációs időszakossága, ami az állami foglalkoztatási szolgálat kapacitásproblémáira utal. Az alacsony alapkészségekkel rendelkező álláskeresők aránya az országos átlag több mint kétszerese. A felnőttképzésben részt vevők aránya továbbra is alacsony, különösen az alacsony iskolai végzettségűek és a munkanélküliek körében.
- (36) A szociális párbeszéd továbbra is a leggyengébbek közé tartozik az Unióban, és az utóbbi időben tovább romlott. A fő háromoldalú testület elsősorban információmegosztási és konzultációs platformként működik, és nem rendelkezik hivatalos jogi kerettel, nem folytat érdemi párbeszédet, kivéve a minimálbér megállapítását. Miközben a tanárhiány növekvő kihívást jelent, új jogi rendelkezések korlátozzák a tanárok kollektív fellépéshez való jogát, és kiterjesztették a munkáltatók azon lehetőségét, hogy visszamenőleges hatállyal elbocsássák a munkafeltételek elleni tiltakozás céljából polgári engedetlenségben résztvevő tanárokat. A releváns szakszervezetekkel folytatott érdemi párbeszéd nélkül bevezetett közelmúltbeli reformok negatívan befolyásolták az egészségügyi dolgozók munkafeltételeit, és gyengítették önképviselőiket.

(37) Az állam több ágazatot érintő, közelmúltbeli piaci beavatkozásai gyengítették a jogbiztonságot. Az említett beavatkozások azzal járnak, hogy bizonyos piacokon elriasztják vagy korlátozzák az uniós és a külföldi befektetéseket, gyakorlatilag lehetővé téve az állami tulajdonú vállalatok vagy a kormányhoz szorosan kötődő magáncégek számára vállalkozások felvásárlását. A beavatkozások súlyosan érintik az egységes piac és a jogállamiság alapelveit, korlátozva a fenntartható gazdasági növekedés lehetőségeit. Például, egyes vállalatok és iparágak hátrányos megkülönböztetésben részesülnek testre szabott adók, árplafonok és szabályozások révén, amelyeket rövid határidővel és előzetes konzultáció nélkül vezetnek be. 2020 óta a kormány a „veszélyhelyzet” alapján fennálló rendkívüli hatáskörét is felhasználta, hogy ilyen intézkedéseket vezessen be. Az ágazatspecifikus adókból jelentős költségvetési bevételek származnak. Például, a kormány a közelmúltban hatósági árplafonokat és 90 %-os nyereségadót vetett ki a cement és a kerámiaanyagok gyártására. Ezek olyan iparágak, amelyekben magas a külföldi tulajdon aránya. 2022 decemberében a kormány hirtelen megemelte a biztosítók és a gyógyszeripari vállalatok adóterheit. A bankokat terhelően kamatláblafont vezettek be a változó kamatozású jelzáloghitelekre, ami kihat a hitelnyújtási képességükre és nyereségességükre. Szelektív és önkényes adminisztratív ellenőrzések, bírságok és az engedélykiadás elmulasztása révén indokolatlan nyomást gyakoroltak bizonyos vállalkozásokra, különösen a kiskereskedelem és a közlekedés terén. Úgy tűnik, hogy a hatóságok által hozott önkényes intézkedésekkel szemben nem áll rendelkezésre hatékony jogorvoslat. A kiskereskedelmi ágazat továbbra is ki van téve a kiszámíthatatlan szabályozásnak. A 400 négyzetméternél nagyobb üzletek létesítésének vagy megváltoztatásának engedélyezési feltételei nem tűnnek átláthatónak, és a bírósági felülvizsgálat rendelkezésre állása kérdéses. A kiskereskedelmi adó aránytalanul nagy terhet ró a magyarországi székhellyel nem rendelkező nagyobb vállalkozásokra. A kormány gyakran él azzal a hatáskörével, hogy mentesítsen bizonyos tranzakciókat az összefonódás-ellenőrzés alól.

Az ilyen ügyleteknek a gazdaságra, a versenyre és az egységes piacra gyakorolt hatásáról nem készül értékelés. A mentességek kritériumai nincsenek átlátható módon meghatározva, és nem létezik hivatalos eljárás az említett kritériumoknak vagy magának a döntésnek a megtámadására. A beavatkozások eredményeként a külföldi tulajdon kárára megnőtt az állami vagy állambarát belföldi tulajdon a banki, távközlési, közüzemi, média-, televíziós és rádiós szolgáltatások terén. Kormánytagok bejelentései alapján hasonló ügyletekre lehet számítani a biztosítási, kiskereskedelmi és közlekedési ágazatban, különösen a Budapest Airport tekintetében. A külföldi tőke és know-how jelenlétének visszaszorulása – különösen az olyan nagy hozzáadott értéket képviselő iparágakban, mint a banki ágazat és a távközlés – azzal a veszéllyel jár, hogy szűkülnek Magyarország lehetőségei a termelékenység növekedése és az innováció terén.

(38) Magyarország energiaszerkezetében meghatározó az olaj és a gáz, amelyek mindegyike a teljes energiafelhasználás mintegy egyharmadának felel meg. A nukleáris energia, illetve a megújuló energiaforrások részaránya 15 %, illetve körülbelül 14 %. Magyarország továbbra is nagymértékben támaszkodik Oroszországra a fosszilis tüzelőanyagok, valamint a nukleáris energia tekintetében, és az orosz függőségtől való elmozdulásra irányuló erőfeszítései lassúak. A hazai gázfogyasztás háromnegyedét az Oroszországból származó behozatal fedezi. 2021-ben Magyarország hosszú távú gázellátási megállapodást írt alá a Gazprommal, amelyet 2023 áprilisában módosítottak, lehetővé téve további mennyiségek behozatalát. Az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentéséhez további jelentős intézkedésekre lesz szükség – különösen a szomszédos országokkal való együttműködés megerősítésére, szükség esetén az infrastruktúra területén is – az alternatív fossziliztüzelőanyag-forrásokhoz való hozzáférés biztosítása érdekében. A villamosítás és az energiaigényes iparágakba történő tervezett beruházások növelni fogják a villamosenergia-termelés iránti igényt. Annak ellenére, hogy az elmúlt években jelentősen nőtt a napenergia-kapacitás, a megújulóenergia-kapacitás aránya még mindig az egyik legalacsonyabb az Unióban. A szélerőműparkok telepítését felfüggesztették, és várhatóan a jogi korlátozások megszüntetését követően indítják újra. A geotermikus energia kihasználtsága alacsony. A gyakran változó szabályozási környezet számos kihívás elé állítja a megújulóenergia-fejlesztést. Emellett a villamosenergia-hálózat kapacitási korlátai jelentős szűk keresztmetszetet jelentenek a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolása tekintetében, miközben a rugalmas megoldások keresleti és kínálati oldalon fennálló hiánya és a korlátozott fogyasztói szerepvállalás komoly akadályát jelenti a tiszta és megújuló villamosenergia-termelés fejlesztésének. Az uniós kiegyenlítő villamosenergia-piacba való, az optimálistól elmaradó integráció szintén elszalasztott lehetőséget jelent a hálózat további megújulóenergia-kapacitás céljából való optimalizálása tekintetében.

- (39) Magyarország számottevő energiahatékonysági potenciállal rendelkezik, különösen a lakóépületek tekintetében. Magyarország földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben¹⁶ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 20 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest, a közsférabeli intézkedéseknek és a háztartások energiafogyasztására alkalmazott árplafonrendszer módosításának köszönhetően is. A Tanács arra ösztönzi Magyarországot, hogy az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet¹⁷ alapján folytassa a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Mindazonáltal – a közelmúltbeli változások ellenére – a hatósági energiaárak megállapítása továbbra sem teszi lehetővé az árjelzések megfelelő működését és az energiamegtakarítást célzó kellő ösztönzők létrehozását. Az árplafonokat egységesen alkalmazzák valamennyi háztartásra. A magas jövedelmű háztartások is részesülnek a támogatott hatósági árak előnyeiből, miközben az alacsony jövedelmű családok gyakran kevésbé energiahatékony otthonokban élnek. Az alacsony jövedelmű háztartásokra irányuló célzott programok hatékonyabbak volnának mind a kiszolgáltatott helyzetű háztartások támogatása, mind az energiamegtakarítás ösztönzése terén.
- (40) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőeknek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Magyarországon 31 olyan foglalkozást illetően számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. Ugyanakkor az energiaigényes iparágakban jelentősen csökkent a munkavállalók képzésben való részvétele, és ez az arány mostanra az uniós átlag alá süllyedt.

¹⁶ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkeresletcsökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1.o.).

¹⁷ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1.o.).

- (41) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi konvergenciaprogramot, és véleményét¹⁸ az 1. ajánlás tükrözi.
- (42) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi konvergenciaprogramot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikák segítenek kezelni a rendkívül erős árnnyomással, valamint a külső és kormányzati finanszírozási igényekkel kapcsolatos sebezhetőségeket. A 2. és a 4. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez,

¹⁸ Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

AJÁNLJA, hogy Magyarország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizték az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 4,4 %-ra¹⁹ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Törekedjen a makrogazdasági politikák hatékony koordinációjára és egyértelmű elhatárolására a költségvetési és külső fenntarthatóság biztosítása érdekében. Fokozatosan szüntesse meg az ár- és kamatplafonokat a torzító hatások csökkentése és a monetáris transzmissziós mechanizmus zökkenőmentes működésének biztosítása érdekében. A lakástámogatási intézkedéseket tegye célzottá az alacsony jövedelmű háztartások javára. Erősítse meg a középtávú költségvetési keretet, az éves költségvetések elkészítését igazítsa hozzá a költségvetési évhez, és korlátozza az éves költségvetések végrehajtása során gyakorolható mérlegelési jogkört.

¹⁹ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,5 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekzdésben ismertettek szerint.

2. Sürgősen teljesítse a bírói függetlenség megerősítésével és az Unió pénzügyi érdekeinek védelmével kapcsolatban előírt mérföldköveket és célokat annak érdekében, hogy lehetővé váljon a helyreállítási és rezilienciaépítési terv gyors és folyamatos végrehajtása. Gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Javítsa a szociális ellátórendszer – ideértve a munkanélküli ellátásokat is – megfelelőségét. Javítsa az eredményes aktív munkaerőpiaci intézkedések hozzáférhetőségét, különös tekintettel a leghátrányosabb helyzetű csoportok továbbképzési lehetőségeire, és biztosítsa az eredményes szociális párbeszédet. Javítsa a szolgáltatások terén a szabályozási keretet és a versenyt azáltal, hogy kerüli a szelektív és önkényes adminisztratív beavatkozásokat és az egyes vállalkozások számára indokolatlan előnyt vagy hátrányt nyújtó, testre szabott jogszabályok alkalmazását, szisztematikusan versenyjogi ellenőrzésnek veti alá az üzleti tranzakciókat, és a feltétlenül szükséges mértékre csökkenti a szükséghelyzeti intézkedések alkalmazását, összhangban az egységes piac és a jogállamiság alapelveivel.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget azáltal, hogy felgyorsítja a megújuló energiaforrások – többek között a szélenergia, a geotermikus energia és a fenntartható biometán – elterjedését, különösen az engedélyezési eljárások érszserúsítése révén, ugyanakkor rendszeres környezeti hatásvizsgálatokat végezve, valamint azáltal, hogy támogató és kiszámítható szabályozási környezetet hoz létre. Fokozatosan szüntesse meg a fosszilis tüzelőanyagok támogatását. Reformálja meg a kiegyenlítő energiapiacra és díjszabásra vonatkozó szabályokat, a költségmegtérülésnek és a hálózat optimális kihasználásának lehetővé tétele érdekében. Szükség esetén korszerúsítse a villamosenergia-infrastruktúrát, ideértve a hálózati és tárolókapacitásokat is. Diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát az Oroszországtól való függőség jelentős csökkentése érdekében, többek között a más tagállamokkal való együttműködés megerősítése révén, szükség esetén az infrastruktúra területén is. Javítsa az energiahatékonyságot, különösen az épületekben, és tegyen további erőfeszítéseket a teljes gázfogyasztás csökkentése érdekében. Igazítsa ki a szabályozott energiaárak jelenlegi rendszerét az energiamegtakarítás ösztönzése érdekében, ugyanakkor nyújtson célzott támogatást az alacsony jövedelmű háztartásoknak. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben,

a Tanács részéről

az elnök
